

AUTOILU OSANA TEKNOLOGISTA KUMOUSTA JA SUKUPUOLIROOLIEN MUUTOSTA

Carlota Perez on tutkinut, miten teknologiset muutokset ovat pitkällä aikavälillä vaikuttaneet talouden kehitykseen. Tutkimuksessaan *Technological Revolutions and Financial Capital* (2002) hän määritteli viisi teknologista vallankumousta, jotka ovat tapahtuneet 1770-luvulta lähtien. Ensimmäinen niistä oli teollinen vallankumous, joka alkoi Englannissa vuoden 1771 tienoilla. Sitä seurasivat höyryn ja rautateiden aikakausi (1829), teräksen, sähkön ja raskaan teollisuuden kausi (1875), öljyn, auton ja massatuotannon jakso (1908) sekä informaatioteknologian ja televiestinnän aika (1971).

Kumouksissa kyse ei ollut pelkästään teknologisesta muutoksesta, vaan jokainen niistä vaikutti yhteiskuntaan voimakkaasti: muuttuneissa olosuhteissa vanhat talouden, teollisuuden ja yhteiskunnan rakenteet eivät enää toimineet tehokkaasti. Auton ja informaatioteknologian kaltaiset radikaali-innovaatiot toivatkin mukanaan myös uuden teknis-taloudellisen paradigman (*techno-economic paradigm*). Tämä tarkoittaa, että kussakin kumouksessa oli tyypilliset toimintatapansa ja organisaatiomallinsa, jotka ohjasivat yrittäjien, johtajien, innovaattoreiden, sijoittajien ja kuluttajien toimintaa sekä niiden keskinäistä vuorovaikutusta.

Vuoden kolmas Tekniikan Waiheita keskittyy autoteknologiaan, joka on keskeisellä sijalla Perezin teorian neljännessä kumouksessa. Autoissa ja autoilussa on tapahtunut suunnaton muutos 1900-luvun kuluessa, mitä kuvaa hyvin tsaarin aikana syntyneen sukulaispaapan taajaan toistama lause: ”Kloppina kun olin paimenessa, niin tästä meni ohitte vain yksi auto kesässä.” Tuon jälkeen autoilu on lisääntynyt Suomessakin

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
Näsijärven laivayhtiöt ja linja-auto liikenteen nousu 1918–1939 Mikko Manka	5
”Käyhän se naiseltakin...”: Naisille suunnatut autontuntemuskurssit 1970-luvulla Riikka Jalonen	13
T-Ford 100 vuotta: Auto tavalliselle ihmiselle vuonna 1908 Martti Piltz	22
Museot	
Mobilia koulutiellä ja tiedon valtatiellä (Kimmo Levä)	24
Seminaarit ja matkat	
ICOHTEC 2008 Victoriassa Kanadassa (Markku Norvasuo)	26
Pyöräilyn historiaa Ranskassa (Mikko Kylliäinen)	29
Teollisuusperintöalan kansainvälinen koulutus (Tuija Mikkonen)	31
Arvostelut	
Autoyhteiskunnan synty (Kimmo Antila)	32
Ruosteessa on toivoa (Tuija Mikkonen)	34
Outokummun kaivosyhteisö (Tuija Mikkonen)	38
Järjestöt	
Polje, polje, kyllä ketjua piisaa (Markku Lahtinen)	41
In memoriam	
Maanmittausneuvos Aarre Terho (Pekka Raitanen)	43
Utiset	
	44
Abstracts	
	50

siinä määrin, että siitä on jo oleellista haittaa ympäristölle.

Autonumeron aluksi Mikko Manka selvittää, miten linja-autojen merkitys kasvoi Näsijärven alueen joukkoliikennejärjestelmässä maailmansotien välisenä aikana. Häviöinä olivat tuolloin matkustajaliikennettä aikaisemmin dominoineet laivayhtiöt, jotka pyrkivät kuitenkin aluksi hyödyntämään linja-autoja myös omassa toiminnassaan.

Toisessa artikkelissa Riikka Jalonen tutkii naisille järjestettyjä autontuntemuskursseja osana 1970-luvun julkista naisautoilukeskustelua. Huomio keskittyy erityisesti siihen, miten kurssista kirjoitettiin ja millaisena julkinen keskustelu jatkui aikakauslehdissä.

Museoesittelyssä on tällä kertaa auto- ja tiemuseo Mobilia. Mobilian kokoelmahallinnossa on vuosituhannen alusta lähtien pyrityt siirtymään internetpohjaiseen järjestelmään. Tavoite toteutuu lopullisesti ensi vuonna, mutta jo nyt museon kokoelmia voi selata internetin kautta. Muun muassa huomattavasta kuvakokoelmasta löytyy paljon mielenkiintoista katseltavaa.

Kiitokset myös Henry Fordin Säätiölle tämän teemanumeron rahoittamisesta.

Sampsa Kaataja

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/ vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Kimmo Antila, kimmo.antila@uta.fi, tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä. Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteeseen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeroon 1/2009 6. helmikuuta ja numeroon 2/2009 24 huhtikuuta. Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa. Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisu-oikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja aineisto-ohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/ohjeet.htm>.